

Hvis du er ansatt i skole, barnehage, barnevernet eller sosialetaten, eller arbeider med oppgaver etter introduksjonsloven, må du fritas fra taushetsplikten dersom du skal vitne i en rettssak eller avgi forklaring i politiavhør om et konkret straffbart forhold. Det er Fylkesmannen som gir fritak fra taushetsplikten.

Rutiner for søknad om fritak for taushetsplikt vitneførsel og fremleggelse av taushetsbelagte dokumenter for domstolene

Ansatte i barnehager, skoler, barnevern, sosialtjeneste kan fritas fra taushetsplikten etter tvisteloven 22-3 og straffeprosessloven §§ 118 og 230, for å forklare seg som vitner for domstol eller politi om forhold de har fått kjennskap til i sitt arbeid. De kan fritas fra taushetsplikten av personen som har krav på taushet, eller dersom vedkommende ikke samtykker, av Fylkesmannen etter søknad.

Ansatte i barnehager, skoler, barnevern, sosialtjeneste kan på grunn av taushetsplikten ikke forklare seg som vitner for domstol eller politi om forhold de har fått kjennskap til i sitt arbeid. Den person som har krav på taushet kan fritta dem fra taushetsplikten. Dersom vedkommende ikke samtykker, kan Fylkesmannen fritta fra taushetsplikten etter søknad. Taushetsplikten er regulert i barnehageloven § 20, opplæringsloven § 15-1, barnevernloven § 6-7, sosialtjenesteloven § 44. Alle disse bestemmelsene henviser til taushetspliktreglene i forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Fylkesmannens beslutning regnes ikke som vedtak i henhold til forvaltningsloven og er ikke gjenstand for klage. Fylkesmannen kan nekte å samtykke til fritak for taushetsplikt når forklaringer vil kunne utsette staten eller allmenne interesser for skade eller virke urimelig overfor den som har krav på hemmelighet.

Dersom Fylkesmannen nekter å fritta vitner, kan retten ved kjennelse bestemme at vitnet skal forklare seg. Når Fylkesmannen eller retten har fritatt vitnet for taushetsplikt, har vitnet plikt til å forklare seg i retten. Forklaringen skal skje for lukkede dører

Samtykke etter forvaltningsloven § 13 a nr. 1

Hovedregelen er at den person som har krav på taushet kan fritta fra taushetsplikten. Når det foreligger informativt samtykke fra person som har krav på taushet, er det ikke nødvendig at Fylkesmannen gir fritak i saken. Advokat eller politi må før saken tas opp med Fylkesmannen, alltid forespørre om den person som har krav på taushet fritar fra taushetsplikten etter fvl. § 13 a nr. 1. For barn må dette avklares med den som har

foreldreansvar eller er oppnevnt som verge. Advokat/politi tar direkte kontakt med vitnet når samtykke er gitt uten å gå veien om Fylkesmannen.

Søknad til Fylkesmannen – innhold/vedlegg

Ved rettslige avhør er det i prinsippet retten som skal anmode om å løse vitnet fra taushetsplikten. I praksis godtas at partenes prosessfullmektiger eller aktor søker om fritakelse som en konsekvens av at disse også sørger for innkalling av vitnene. Ved forklaring til politiet er det politiet som søker om fritak for taushetsplikt.

Søknad til Fylkesmannen bør inneholde følgende opplysninger/vedlegg

- Det skal opplyses om person(er) som har krav på taushet er forespurt om å samtykke eller hvorfor samtykke ikke er forsøkt innhentet.
- Navn, arbeidssted for vitnet og kort redegjørelse for hva vitnet skal forklare seg om.
- Hvilken domstol/politistasjon som behandler saken og dato for berømmelse i retten/dato for avhør hos politiet.
- Kort uttalelse fra person som skal fritas fra taushetsplikt og vedkommendes leder, om de har innvendinger mot å forklare seg i retten og fritas fra taushetsplikt.

Tidspunkt for søknad

Søknad må sendes Fylkesmannen to uker før saken skal behandles i retten/avhøret skal skje. Søknad som mottas mindre enn en uke før rettssaken, kan ikke påregnes ferdigbehandlet i tide. Det må sendes ny søknad om fritak for taushetsplikt i ankesaker. Etter fritak ved avhør må det sendes ny søknad om fritak for taushetsplikten når saken skal behandles i retten.

Søknad om fritak for taushetsplikt ved tilrettelagt avhør av barn behandles umiddelbart.